

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ: ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ

В. А. Кулик,

завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту, д.е.н., доцент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»,
Україна, м. Полтава

Л. Л. Тягнирядно,

заступник директора з навчально-виробничої роботи, к.е.н.
ДНЗ «Полтавське вище міжрегіональне професійне училище»,
Україна, м. Полтава

Захист економічних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності повинен здійснюватися з метою досягнення збалансованості економіки і рівноваги внутрішнього ринку України та створення сприятливих умов для входження економіки України в систему міжнародної торгівлі. Зовнішньоекономічна діяльність – це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

Юридичним підтвердженням фактів здійснення зовнішньоекономічних операцій є документи. Перелік та зміст документів, які використовуються при документуванні господарських операцій, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю, наведено у Митному кодексі України [1], Законі України «Про бухгалтерський облік в Україні» [2] та Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [3].

Метою Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» є запровадження правового регулювання всіх видів зовнішньоекономічної діяльності в Україні, включаючи зовнішню торгівлю, економічне, науково-технічне співробітництво, спеціалізацію та кооперацію в галузі виробництва, науки і техніки, економічні зв'язки в галузі будівництва, транспорту, експедиторських, страхових, розрахункових, кредитних та інших банківських операцій, надання різноманітних послуг. Взаємовідносини між суб'єктами господарювання здійснюються на підставі зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Зовнішньоекономічний договір (контракт) – це домовленість двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності. Зовнішньоекономічний договір (контракт) укладається суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності або його представником у простій письмовій або в електронній формі, якщо інше не передбачено міжнародним договором України чи законом. У разі експорту послуг (крім транспортних) зовнішньоекономічний договір (контракт) може

укладатися шляхом прийняття публічної пропозиції про угоду (оферти) або шляхом обміну електронними повідомленнями, або в інший спосіб, зокрема шляхом виставлення рахунка (інвойсу), у тому числі в електронному вигляді, за надані послуги.

На підставі зовнішньоекономічних договорів (контрактів) здійснюється економічна діяльність суб'єктів господарювання, при цьому кожна господарська операція документується окремо. У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено, що «первинні та зведені облікові документи можуть бути складені у паперовій або в електронній формі». Визначення чинним законодавством можливості документування зовнішньоекономічної діяльності у електронній формі дозволяє спростити документообіг між підприємствами та полегшити роботу менеджерів і бухгалтерів.

Умовно документи, які використовуються при відображенні у бухгалтерському обліку господарських операцій зовнішньоекономічної діяльності, можна поділити на шість груп:

– транспортні та страхові (коносамент, залізнична вантажна накладна, автодорожна і авіаційна транспортна накладна, поштова квитанція, страховий поліс, страховий сертифікат);

– комерційні (розрахункові) (акт наданих послуг, рахунок-фактура (інвойс), рахунок специфікація, попередній рахунок, проформа рахунок, консульська рахунок-фактура, податкова накладна, документи, за якими здійснюються експортно-імпорتنі розрахунки (вексель, платіжне доручення, акредитив тощо));

– товаросупровідні (сертифікат якості товару, відвантажувальна специфікація, пакувальний лист, комплектуюча відомість, ліцензії);

– технічні (технічні паспорти машин та обладнання, формуляри і описи виробів, креслення, інструкції по встановленню, монтажу, налагодженню, управлінню і ремонту);

– складські (акт приймання товару, генеральний акт розвантаження теплоходу з вантажами в порту прибуття, додаткова розписка про прийняття вантажу на зберігання в іноземному порту, варіант документа іноземного комерційного складу);

– митні (вантажна митна декларація (ВМД), сертифікат про проходження товару, довідка про оплату мита, акцизів і зборів) [4, с. 398].

Під час складання кожної, із зазначених груп документів, задіяні працівники підприємств різних країн (покупці, постачальники, страхові компанії, перевізники) та, службові особи державних установ (працівники прикордонної служби). Їх взаємодія передбачає необхідність високого рівня професійної підготовки, у тому числі знання особливостей законодавства різних країн, володіння іноземними мовами, вміння комунікувати із представниками різних культур, що можуть мати значні відмінності у менталітеті та підходах до ведення бізнесу.

Список використаних інформаційних джерел

1. Митний кодекс України від 13.03.2012 року № 4495-VI зі змінами і доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/449517/para756#n865>.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року № 996-XIV зі змінами і доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/99614>.
3. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 року № 959-XII зі змінами і доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/95912>.
4. Чирка Д. М. Документування на підприємствах зовнішньоекономічної діяльності / Д. М. Чирка // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнародний збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 1 (19). – С. 393-400.

УКРАЇНА У СОТ: ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИЧНІ ВПЛИВИ

І. М. Куліш,

старший науковий співробітник відділу просторового розвитку,
к.держ.упр., с.н.с.,
Державна установа «Інститут регіональних досліджень
ім. М. І. Долишнього НАН України», Україна, м. Львів

30 листопада 1993 р. Секретаріатом Генеральної угоди з тарифів і торгівлі була прийнята заявка Уряду України щодо входу нашої держави у ГАТТ. З 1994 р. ГАТТ трансформувалась у Світову організацію торгівлі (далі – СОТ). Вхід до СОТ, надаючи широкі можливості, накладає велику кількість зобов'язань і вимагає виконання певного обсягу умов. Їх ретельне виконання та дотримання забезпечить успішність або – ні, просування українських товарів на міжнародному ринку. Причому, не мається на увазі лише ринок країн-членів СОТ, необхідно працювати на перспективу, адже поступово усе більше країн розпочинають процедуру приєднання до СОТ, а кожна нова країна – це зростання потенційних можливостей розширення асортименту імпорту та обсягів експорту України з метою максимального задоволення потреб населення нашої держави та посилення її могутності.

Вступ України до СОТ відкрив перспективи для розвитку національної економіки. Україна на абсолютно рівних умовах та правах з іншими членами організації бере безпосередню участь у формуванні новітніх правил торгівлі на світовому ринку у рамках поточного раунду багатосторонніх торговельних переговорів з метою максимального врахування національних інтересів нашої держави у торговельно-економічній сфері [1].

Проблеми, перспективи, основні переваги та можливі втрати України, як члена СОТ, вітчизняні вчені почали досліджувати набагато раніше, ніж